

bril de 1858) i *Diderot* (20 de gener de 1851). Tots tres, trets de les *Causeries du lundí*. Al final, brevíssimes notes bibliogràfiques.

b) BALTASAR GRACIÁN: *Oráculo manual* (vol. IV; 1946; 104 pàgs.). Text de l'edició de Gabriel Julià i Andreu (Barcelona 1941), publicat a cura de Marcella Burger.

c) VOLTAIRE: *Dissertations sur le théâtre* (vol. XIV; 1949; 137 pàgs.). Tria per Walter Mönch. Text segons l'edició d'*Œuvres complètes de Voltaire* de Kehl de 1784. Comprèn prefacis, discursos, lletres, etc., referents a nou obres teatrals i la *Lettre de M. de Voltaire à l'Académie française, lue dans cette académie, à la solennité de la Saint-Louis, le 25 auguste 1776*. Al final són verificades les citacions clàssiques que es troben en aquestes dissertacions.

Revisats amb lloable cura i publicats amb elegant nitidesa tipogràfica, aquests volumets poden ésser ben útils als estudiants de les nostres disciplines.

R. A i S.

«Biblioteca de antiguos libros hispánicos». Serie A. Vols. V-XII. Madrid, Instituto Nicolás Antonio (CSIC), 1945-1948. — Serie A. Vols. XIII-XV. Madrid, Instituto Miguel de Cervantes (CSIC), 1948-1949. — Serie B. Vols. I-II. Madrid, Instituto Nicolás Antonio (CSIC), 1946. — Serie B. Vols. III-V. Madrid, Instituto de Filología Hispánica Miguel de Cervantes, 1948-1950.

Aquesta col·lecció de reedicions d'antics textos castellans difícils de trobar ha continuat amb un bell ritme la seva tasca, iniciada l'any 1944. Onze volums de la sèrie A, en octau, i cinc de la sèrie B, en quart, ens parlen ben clarament de l'activitat del Prof. Joaquín de Entrambasaguas, director de la «Biblioteca», i dels seus col·laboradors.

El vol. V (que per un error inexplicable — i no esmenat enlloc — apareix com a IV) conté el *Pensil de príncipes y varones ilustres* de l'escriptor mexicà de començaments del segle XVII, GABRIEL DE AYROLO CALAR, publicat pel Sr. JUAN ANTONIO TAMAYO segons l'edició única de Sevilla de 1617 (1945; XII+164 pàgs.).

El Sr. MANUEL CARDENAL IRACHETA publica en el vol. VI (1946; XVI+142 pàgines) el *Libro de la erudición poética* de l'andalús LUIS CARRILO Y SOTOMAYOR (1582/1583 a 1610), segons el text imprès a Madrid l'any 1611; aprofita, també, l'edició de 1613, igualment de Madrid, tant per a millorar la puntuació com per a completar, en l'anotació del final del volum, el contingut de la primera.

El *Diálogo en laude de las mujeres*, obra que serveix al seu autor, el riojà JUAN DE ESPINOSA, per a fer patent la seva cultura clàssica, és transcrit (vol. VII; 1946; 356 pàgs.) per la Srta. ÀNGELA GONZÁLEZ SIMÓN, la qual segueix el text — únic — imprès a Milà l'any 1580.

El Sr. F. CARRERES DE CALATAYUD reproduueix (vol. VIII; 1947; XVI+392 pàgines) la versió castellana de les obres d'AUSIÀS MARCH feta per l'escriptor portugués Jorge de Montemór, conegut en castellà per Montemayor. L'editor segueix l'edició prínceps de València de 1560 i, en dos apèndixs, afegeix les obres no contingudes en aquella i anota les variants de les edicions de Saragossa de 1562 i de Madrid de 1579.

Els vols. IX (1947; XIV+416 pàgs.) i X (1947; 496 pàgs.) estan dedicats a les *Obras varias* del poeta castellà FRANCISCO LÓPEZ DE ZÁRATE, que publica el

Sr. JOSÉ SIMÓN DÍAZ. El text adoptat és el de la primera edició, feta a Madrid el 1619; s'hi afegeixen les obres de la segona, d'Alcalá de 1651, que manquen a la primera, i s'anoten les variants.

El vol. XI (que erradament duu a la contraportada i al lloc el núm. VIII; 1928; 270 pàgs.) conté el *Ramillete de flores de la retama* de fra PEDRO BELTRÁN, poeta gongorí, editat per ÀNGEL GONZÁLEZ PALENCIA. Aquesta obra, que en l'única edició existent porta un títol molt llarg, no se sap si fou impresa a Barcelona (lloc de l'aprovació) o a Sevilla; la seva data no pot ésser anterior a 1630 (any de l'aprovació).

El vol. XII (també aparegut erradament sota el núm. IX; 1948; 374 pàgs.) dóna una nova edició, a cura del Sr. LUIS GONZÁLEZ SIMÓN, de les *Auroras de Diana*, de l'escriptor murcià siscentista PEDRO DE CASTRO Y ANAYA, obra de gran popularitat, de la qual, entre 1632 i 1654, se'n feren sis edicions: tres a Madrid, una a Múrcia, una a Màlaga i una a Coïmbra. L'editor segueix el text de 1632.

El Sr. PABLO CABAÑAS publica l'*Orfeo* de JUAN DE JÁUREGUI, obra provocadora d'una interessant polèmica literària entre els poetes de les dues tendències líriques de l'època àuria castellana (vol. XIII; 1948; XXII+114 pàgs.) i l'*Orfeo en lengua castellana* de JUAN PÉREZ DE MONTALBÁN (que hom ha identificat amb Lope de Vega), d'evident to polèmic, conseqüència de l'anterior (vol. XIV; 1948; XXVIII+152 pàgs.). Del poema de Jáuregui n'existeixen quatre edicions del segle XVII, totes de Madrid; és interessant de remarcar que en les de 1624 i 1684 (en aquesta, a continuació de la segona part de *La Farsalia*) l'obra apareix sota el veritable nom de l'autor; en les de 1681 i 1694, al contrari, és donada entre les poesies pòstumes d'Agustín de Salazar y Torres. L'*Orfeo en lengua castellana* aparegué a Madrid (1624, 1626, 1638, 1723), a Barcelona (1640, 1646, 1730) i a Coïmbra (1656).¹

La *Minerva Sacra* del prevere castellà MIGUEL TOLEDANO forma el vol. XV (1949; XXVIII+348 pàgs.), publicat a cura d'ÀNGEL GONZÁLEZ PALENCIA, a base de l'edició única de Madrid de l'any 1616.

Els vols. I (1946; XXVIII+428 pàgs.) i II (1946; 506 pàgs.) de la sèrie B ens donen, en ordre cronològic de publicació,² les *Obras* de GABRIEL BOCÁNGEL Y UNZUETA, editades pel Sr. RAFAEL BENÍTEZ CLAROS.

L'edició única — Valladolid 1605 — de la *Segunda parte del Romancero general y flor de diversa poesia* de MANUEL DE MADRIGAL, obra de singular importància per al coneixement de la poesia — tan popular com erudita — de l'època, és reproduïda en els vols. III (1948; XII+382 pàgs.) i IV (1948; 400 pàgs.) pel Sr. J. DE ENTRAMBASAGUAS.

El Sr. ANTONIO GALLEGO MORELL publica (vol. V; 1950; XX+582 pàgs.) les *Obras* del granadí PEDRO SOTO DE ROJAS segons l'ordre cronològic de llur aparició.³

1. El Sr. Cabañas ha publicat el mateix any un estudi sobre *El mito de Orfeo en la literatura española* (vegeu-ne una recensió més endavant, pàgs. 290-291).

2. Son les següents: *Rimas y prosas* (Madrid 1627), *Retrato panegírico* (Madrid 1633), *La Lira de las Musas* (Madrid [1637]), *Declamaciones castellanas* (Madrid [1640]-1748), *Templo cristiano* (Madrid 1645), *Piedra cándida* (Madrid 1648), *La Fiesta real y votiva de Toros* (Madrid 1648), *El nuevo Olimpo* (Madrid 1649), *Relación panegírica del novenario* (Madrid 1653), *El cortesano discreto* ([México 1655]-Lima 1732), *El emperador fingido* (Madrid 1678).

3. *Desengaño de amor en rimas* (Madrid 1623), *Los rayos del Faetón* (Barcelona 1639), *Paraíso cerrado para muchos, jardines abiertos para pocos* (Granada 1652).

Tots aquests volums presenten les característiques observades en els que ja havien sortit anteriorment: descripció minuciosa de l'edició o edicions de cada obra⁴ i de les divergències que a vegades presenten els exemplars que ens han pervingut; indicació, quan són pocs, dels llocs on aquests exemplars es conserven; facsímils de les portades; apuntacions brevíssimes — si n'hi ha — sobre l'autor i la seva obra; reproducció escrupolosa del text a base de l'edició única o bé de la més antiga (anotant, en aquest cas, en apèndix, les variants); manca absoluta d'anotació crítica; índexs de primers versos, en els volums de poesia; llistes de correccions fetes; alguna vegada, fe d'errades.

En parlar dels primers quatre volums de la «Biblioteca de antiguos libros hispánicos»⁵ vaig tenir ocasió d'exposar la meua opinió sobre aquest mètode de publicació de textos, i no cal ara insistir-hi. Tot amb tot, hom no pot deixar de reconèixer que la finalitat de posar novament en circulació una bona colla d'obres oblidades o desconegudes ha estat plenament aconseguida.

R. A. i S.

«*Publicaciones Cervantinas*». Patrocinadas por Juan Sedó Peris-Mencheta. Primera sèrie, 6 vols.; Segona sèrie, 6 vols.; Tercera sèrie, 1 vol. Barcelona 1941-1945.

El cervantisme s'ha manifestat a Catalunya en forma d'una tradició de bibliofília, l'èxit de la qual és innecessari de ponderar, i en la qual a l'afany de recerca de tresors i de curiositats bibliogràfics va unida una cordial simpatia per la figura de Cervantes, que amb els seus elogis ha fet immortal la cortesia de la ciutat de Barcelona. A redós del colleccionisme han florit els estudis bibliogràfics. Els noms il·lustres de Leopold Rius, Isidre Bonsoms i Joan Givanel són la millor prova de la nostra asserció, i la col·lecció cervàntica Bonsoms, actualment a la Biblioteca de Catalunya, el millor monument d'aquest esforç. Després de resultats tan brillants, la tradició no s'ha afluït, i avui hem vist formar-se la gran biblioteca cervàntica del Sr. Sedó i Peris-Mencheta, que, jove encara, pot enorgullir-se d'haver reunit una col·lecció que frueix d'un ben guanyat prestigi internacional. El Sr. Sedó tampoc no s'ha quedat enrera en l'estímul dels estudis cervantins, com ho demostren les publicacions cervantines objecte d'aquesta nota, que, sense posar-se a la venda, han estat donades generosament per llur editor a institucions i particulars que poguessin interessar-se per aquestes matèries.

Integren aquestes publicacions l'edició de curiositats que es relacionen amb la figura i l'obra de Cervantes, de materials que illustren l'obra del cervantisme hispànic, i de textos cervantins. Pertanyen a la primera classe la publicació dels consells de don Quixot a Sanxo en vint-i-set idiomes i dialectes (I, 1-2; XVI+64 pàgs. i XII+40+40 pàgs.), l'edició d'*El agrario satisfecho*, de CASTILLO SOLÓRZANO (I, 6; VIII+94 pàgs.); la de l'entremès *Las sentencias del Gobernador Sancho Panza* (II, 1; XX+32 pàgs.), obra manuscrita, composta pels volts

4. Remarquem, de passada, que en el vol. XIV, pàg. XIX, és citat l'impressor barceloní Cormellas sota la forma *Sebastián de Cormellas Mercader*, entenent la professió com un segon cognom.

5. Vegeu ER, I (1947-48), 246-247.